
**Национална стратегия за развитие на минната
(минерално-суровинната) индустрия**

Проект !

Министерство на икономиката, енергетиката и туризма

Март, 2012

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Преамбюл	4
II. Визия 2030	5
III. Важни характеристики и особености на минната индустрия	5
IV. Европейска рамка за изработване на Националната стратегия	8
V. Обобщение на силните и слаби страни на минната индустрия в България (SWOT анализ)	11
VI. Общи стратегически цели	16
VII. Специфични стратегически цели по подотрасли	17
VIII. План за действие	19
IX. Наблюдение и осъвременяване	24

Приложение 1. Основни принципи на националната политика и стратегия за подземните богатства и устойчиво развитие на българската минна индустрия.

Приложение 2. Преглед на видовете и запасите на подземните богатства в страната; предоставени разрешения за търсене и проучване, търговски открития, концесии и осъществен годишен добив. Анализ и характеристика на запасите от подземни богатства: геолого-географски анализ и анализ на териториалното разпределение на запасите. Разпределение по видове.

Приложение 3. Прогнозиране на търсенето и анализ на тенденциите за различните видове подземни богатства на съответните пазари. Анализ на потреблението на различните видове подземни богатства, в т.ч. на свързаните индустрии – електротехническа, строителство, металургия, химия и др.

Приложение 4. Социално-икономически анализ на устойчивото развитие на отрасъла.

Приложение 5. Анализ на прилаганите технологии за търсене, проучване, добив и преработка на подземни богатства, както и ефективност на ресурсите.

Приложение 6. Анализ на ситуацията и тенденциите на устойчивото и балансирано управление на отпадъците и минимизиране на отпадъците. Анализ на възможностите за насърчаване на производства на продукти с висока добавена стойност. Анализ на възможни решения за оползотворяване на изоставени или рекултивирани територии, следствие от минната дейност за други цели на националната икономика. Оценка на влиянието на съществуващите и потенциални законодателни инициативи, които се отнасят до минимизирането на отпадъците и оползотворяването им за съответни промишлени подсектори.

Приложение 7. Анализ на съществуващите законова и регулаторна рамки за подземните богатства в България и ЕС, свързани с минната индустрия. Анализ и препоръки за съобразяване с регулаторната рамка, приета в ЕС: „Мадридска декларация за суровините” – 2010 г.; „Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Европейска минна индустрия за неенергийни цели” - 2008 г. и др.

I. Преамбюл

През декември 2010 г., в резултат на изменението на Закона за подземните богатства (ЗПБ), се създаде единен орган за цялостно управление на подземните богатства и в съответствие с Инициативата на ЕС за суровините, и съгласно чл. 7, ал. 1 от ЗПБ, Министерството на икономиката, енергетиката и туризма инициира разработване на Национална стратегия за развитие на минната индустрия (Националната стратегия).

Минерално-суровинната индустрия е важна за България и е една от най-добре развиващите се през последните години. Именно в този отрасъл страната ни най-много се доближава като производителност на труда до средната на ЕС, и значително надвишава средната производителност за останалите браншове.

България е една от държавите в Европейския съюз, която заедно с Германия, Австрия, Полша, Чехия, Румъния, Швеция и други има най-големи традиции и опит в развитието на минерално-суровинната индустрия.

В настоящия момент българските минни предприятия работят успешно и рентабилно. В бранша, активна стопанска дейност развиват повече от 300 дружества и организации от областта на проучването, добива и преработка на подземни богатства и свързаните с това дейности и услуги. В отрасъла работят пряко около 25000 души, които осигуряват около 5% от брутния вътрешен продукт на страната. Други 120000 работни места съществуват заради обслужването на компаниите в отрасъла.

През последните години в минната индустрия на страната бяха привлечени значителни чуждестранни и български инвестиции. Редица дружества вече прилагат най-добрите световни практики за проучване, добив и преработка на подземни богатства.

През 2010 г. общият добив на подземни богатства в България възлиза почти на 80 млн. тона. Изчислено на глава на населението се пада по 11 тона, което е много показателен индекс. Съгласно този индекс България попада в определението за „минна държава”, с показател над средния в световен мащаб. България е на трето място по добив на мед и на четвърто място по добив на злато в Европа, което показва водещото място на страната ни в европейския рудодобив.

Налице са добри практики, както в ЕС, така и в България, които могат и следва да се прилагат и непрекъснато усъвършенстват за постигане на устойчиво развитие на минната индустрия.

Реализирането на общите и специфични стратегически цели чрез плана за действие ще създаде предпоставки и законови гаранции за устойчиво развитие на минната индустрия в България в съответствие с европейската инициатива за суровините и провеждане на единна и ясна държавна политика по отношение на подземните богатства на страната.

Националната стратегия има за цел устойчиво развитие на минната индустрия, чрез осигуряване на балансиран икономически, социално и екологично отговорен подход към проучването, добива и преработката на подземни богатства в Република България. Постигането на тази цел изисква създаване на прозрачна регулаторна и фискална среда, както и на достъпна и ефективна институционална среда.

Реализирането на стратегическите цели на Националната стратегия ще гарантират:

- Стабилна инвестиционна среда за отрасъла;

- Създаването и изпълнението на целенасочени дългосрочни програми за проучване, добив и преработка на подземните богатства;
- Ефективна система за контрол на дейностите по проучване, добив и преработка на подземните богатства;
- Превенция на незаконния добив;
- Ефективно обслужване и регулиране на дейностите в отрасъла от добре обучен и ресурсно-осигурен персонал.

Горепосочените резултати са решаващи за устойчивото управление на подземните богатства и изграждането на минния бранш като:

- Модерен и ефективен в проучването, добива и преработката на подземни богатства.
- Функциониращ по ясно определени нормативни изисквания с минимални правомощия за субективна оценка.
- Гарантиращ устойчив социално-икономически растеж,
- Работещ с грижа за околната среда, като свежда до минимум последствията от добивната дейност и гарантира рекултивацията на миннодобивните площи.

II. Визия 2030

През 2030 г. Република България е регионален лидер в рационалното оползотворяване на запасите от подземни богатства и развитие на минните общности. Минната индустрия в Република България е структуро-определящ отрасъл и един от основните двигатели на държавната икономика, чрез повишаване на потреблението на суровини от вътрешния пазар и производство на крайни продукти с висока добавена стойности. Минната индустрия се развива чрез ефективно, комплексно и дългосрочно оползотворяване на подземните богатства, в съответствие с изискванията за устойчиво развитие, обхващащо трите аспекта: икономически, екологичен - зелена минна индустрия, социален - корпоративна социална отговорност.

III. Важни характеристики и особености на минната индустрия

• Минният отрасъл е капиталоемък

Проучването, добивът и преработката на подземните богатства зависят от техническите възможности на операторите и са капиталоемки. В минната индустрия нови мощности не се реализират бързо. Изграждането на едно ново предприятие за експлоатация на подземни богатства, в зависимост от техния вид най-общо отнема между пет и дванадесет години, и дори до двадесет години за големите проекти. Реализацията се изпълнява на части, като всеки етап се основава и зависи от резултатите от предходния такъв.

• Достъп до подземни богатства

Съществуват множество фактори, които трябва да бъдат взети предвид от проучвателните и добивни дружества, когато решават да инвестират в проучване, добив и преработка на подземни богатства. Годишният преглед на минните дружества за 2005/2006 на Института Фрейзър установява, че в тази връзка политическият климат на даден регион става все по-важен за инвестиционните решения. Възникват проблеми с нарастващата несигурност

при прилагането на закони, административното дублиране и политическата нестабилност в даден регион. В много случаи се ограничава достъпът до територията за целите на търсенето и проучването и добива, като се дава предпочитание на други отрасли (земеделие, дърводобив и др.), без обоснована икономическа оценка за предимствата на всяка от конкуриращите се форми на земеползване.

- **Конкурентоспособност на минната индустрия**

Икономиката се нуждае от стабилни и разходо-ефективни доставки на подземни богатства и следователно – конкурентна минна индустрия. Конкурентността на минната индустрия може да се дефинира като възможността да се осигурят средно- и дългосрочни доставки на подземни богатства за икономиката чрез предоставяне на достъп до суровини.

С други думи: Конкурентността на минната индустрия се определя като способността да се направи значителен принос към задоволяване на търсенето на подземни богатства за минната индустрия и обществото от гледна точка на количество, качество и себестойност на продукцията. Конкурентността се обуславя от качеството и количеството на находищата на подземни богатства и политическата, правна, административна, социална и икономическа среда, в която добивът се осъществява.

Когато се сравнява минната индустрия с други отрасли, може да се открие една основна разлика: подземните богатства се добиват за отраслите надолу по веригата, като например, строителна, металургична и химическа промишленост. Следователно икономическият успех на минната индустрия е в тясна връзка с успеха и конкурентността на тези производствени отрасли. Така, конкурентността на минната индустрия трябва да бъде видяна от холистична гледна точка, разглеждайки потребността от суровини за тези отрасли.

Конкурентността на минната индустрия се измерва и оценява на две основни плоскости – спрямо останалите национално значими отрасли и спрямо географските /обособените – международни, регионални и национални/ пазари.

- **Особености на рамката за политика по отношение на подземните богатства**

Осигуряването на устойчив добив на подземни богатства за националната и европейската икономики изисква интердисциплинарен и/или междуведомствен подход. Само подход от този род може да отчете сложността на темата за подземните богатства.

- **Пазарно търсене на суровини:** Потребността от подземни богатства произтича от общественото потребление (икономика) на една държава. Показател е степента на индустриализация и структуриране на държавата.

Балансът на запасите от подземни богатства и извършването на пазарни анализи включват: определяне на вътрешното търсене на суровини, добив и внос на суровини на фона на глобалния пазар, за да се покажат баланси на запасите и опции за развиване на предлагането на суровини. Статистическото събиране на данни се осъществява от държавата (контролирано със закон) както и от външни институции. Голям брой организации по цял свят провеждат международни анализи на суровините.

- **Въпросът с предлагането:** Онези суровини, които не могат да бъдат добити в достатъчно количество за задоволяване на местното търсене от икономиката на държавата, трябва да бъдат внасяни. Обратното, междинните и/или крайните продукти на производствения отрасъл, суровини, могат да се изнасят. Вносът на суровини трябва да бъде отразен в статистиката.

Суровинният отрасъл на една държава е обуславящ за достатъчността на продукцията и/или вноса за задоволяване на отрасъла. Суровинните материали, добити в една държава, могат да бъдат и експортирани. Събират се митнически налози в същия размер, както при вноса.

Проверяването и контрол на правата върху подземните богатства е съществена задача на Министерството, отговарящо за суровините; особено предоставянето и гарантирането на права върху природните ресурси за предприемачи (защита на инвестициите, достъп до суровини). Съответната нормативна база планира различни процедури на предоставяне. Освен това, редица аспекти на екологичното законодателство имат отношение към този бизнес. Добиващите суровинни материали са задължени да получат концесия за добив, като преминат през различни процедури и представят на властите разнообразни доказателства и удостоверения, които се отнасят до проучването на находища, определянето на запасите и ресурсите, самата експлоатация, приключването на работите и бъдещото използване на терените след закриване на мината.

- **Финансова политика:** Данъци и мита от добиващи суровинни материали за държавата. Това може да се отнася за правата върху подземните богатства, добива и пр. и е особено релевантно, защото една привлекателна фискална политика влияе решаващо върху инвестициите от бизнеса.

Държавната финансова политика трябва да играе ролята на регулатор на търсенето, проучването и добива, без прилагането на ограничителни и забранителни административни решения.

- **Геоложките служби** играят специфична роля в политиката на планиране на суровините. Те осигуряват информация за суровините, а в някои страни участват пряко в търсенето и проучването. От друга страна, днес е обичайно да се възлагат на проучвателни компании проучвания на локални находища, които могат да бъдат разработени и експлоатирани от местни и от международни дружества.

- **Политиката за планиране на подземните богатства** е решаваща за минната индустрия и се основава на планиране на земеползването, което играе специална роля. Находищата са локално ограничени и изчерпаеми, като това е особено важно, когато се определят приоритети на планирането на земеползването, ако предмет на обсъждане са няколко типа използване на дадена територия. Така планирането на подземните богатства трябва не само да гарантира едно добре планирано дългосрочно резервиране на площи за минен добив, но и всеобхватно балансиране на минния добив и други видове ползване. Съответната информация за находището трябва да бъде интегрирана в пространственото структуриране.

- **Политика по отношение на околната среда:** Както и при всяка друга индустрия добивът и преработката на минерални суровини въздействат върху

компонентите на околната среда, поради което са предмет на регулация и от екологичното законодателство. За свеждане до минимум на отрицателните въздействия от минния добив върху околната среда, е необходима задълбочена верификация (независима оценка на качеството) на миннодобивните проекти. Макар да има вероятност екологичните ограничения да доведат до многобройни проблеми за минната индустрия (неефективни процеси, забрани за добив), екологичното законодателство е фундаментално за устойчивото развитие.

- **Политика за проучванията и иновациите:** тя играе важна роля за сигурността на суровините, особено за намаляване на вноса на суровинни материали. Целта е да се увеличи местният добив чрез следните средства:

- Повишаване ефективността на добива на суровините посредством ефективни проучвания в областта на подземните богатства, чрез усъвършенстване на методите на развитие на геоложкото проучване и възможностите за добив в по-дълбоки залежи, добив в морски условия в националната акватория и световния океан, добив на суровини от минни отпадъци, както и усъвършенстване на методите за преработване, рециклиране и повторна употреба.
- Изследвания в областта на замяна на суровините.
- Изследвания в областта на рециклиране на суровините.

Проучванията могат да се осъществяват от университети и академии, както и от частни или публични институти. Адекватните условия за обучението на специалисти са от голямо значение.

Горните разяснения изразяват идеята, че различни институции могат да изпълняват задачи, имащи значение за определянето и провеждането на политиката по отношение на суровинните материали и затова те имат влияние в осигуряването на доставки от суровини.

IV. Европейска рамка за изработване на Националната стратегия

1. Мадридската декларация за суровините от 2010 г., е обобщение на Конференцията за европейските минерали в Мадрид и очертава бъдещето на търсенето на суровини в Европа; политиката за подземните богатства на ниво ЕС и национално ниво; национални, регионални и локални политики за планиране на минерални суровини; ефективни процедури за издаване на разрешителни.

2. Инициатива за суровините

Посочените в Мадридската декларация за суровините искания на сектора са включени в препоръките на Инициативата за суровините и в окончателния доклад на Инициативата. През следващите 5 години ежегодно се планира преглед на напредъка по тази Инициатива, която да бъде включена в Програма и Стратегия 2020 на Европейската Комисия.

В Инициативата за суровините „определянето на правилните рамкови условия в ЕС, така че да се насърчава устойчивото снабдяване със суровини от европейски източници”, се определя като един от трите стълба на интегрирана европейска политика, който заедно с подобряването на достъпа до

международните пазари и мерките за снижаване на потреблението на първични суровини, ще доведе до необходимата степен на сигурност на суровинните доставки и устойчиво развитие.

3. Становището на Европейския икономически и социален комитет относно „Европейска минна индустрия за неенергийни цели” (2008 г.) в своите заключения и препоръки очертава:

- основните стълбове за бъдещата сигурност на доставките в Европа (местни, международни, изграждане на капацитет и ефективно използване на ресурсите);

- необходимостта от по-добра нормативна уредба чрез подобрена правна рамка и система на разрешителни; обмен на най-добри практики в областта на политиките за планиране; намаляване на прекомерната административна тежест при издаването на разрешителни; улесняване на проучвателните дейности;

- насърчаване на устойчивото развитие при разширяването на местата за добив и защита на рудните залежи;

- подобряване съвместимостта между рудодобива и опазването на околната среда чрез разпространяване на най-добрите практики във и около Натура 2000; отстояване принципите за близост при транспортните процедури с цел намаляване замърсяването и разходите и подобряване достъпа до ресурси;

- активиране на проучванията на залежите на равнище ЕС чрез създаване на Европейски геологически капацитет и Европейска информационна система за рудните ресурси, които следва да се изградят въз основа националните геологически институти на държавите членки.

4. Директива 94/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно условията за предоставяне и ползване на разрешения за търсене, проучване и производство на въглеродороди

С нейните разпоредби е съобразен действащия към момента Закон за подземните богатства.

5. Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации и за изменение на Директива 85/337/ЕИО на Съвета, директиви 2000/60/ЕО, 2001/80/ЕО, 2004/35/ЕО, 2006/12/ЕО и 2008/1/ЕО и Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ, L 140/114 от 5 юни 2009 г.).

Тази директива е транспонирана в българското законодателство с приемането на Закона за съхранение на въглероден диоксид в земните недра (обн., ДВ, бр. 14 от 17.02.2012 г., в сила от 17.02.2012 г.)

6. Ръководство на Европейската комисия относно предприемането на нови дейности за добив на минерални суровини за неенергийни цели по

начин, който да е в съответствие с изискванията на Натура 2000 (юли 2010 г.).

В ръководството е посочено как могат да бъдат задоволявани потребностите на добивната промишленост, като същевременно се избягват отрицателни последици за дивата флора и фауна и въобще за природата. Разгледано е как потенциалните въздействия на добивните дейности върху природата и биоразнообразието могат да бъдат сведени до минимум или дори да бъдат напълно избегнати. Изтъкнато е важното значение на стратегическото планиране, на подходящото оценяване на новите начинания, както и необходимостта от адекватни мерки за смекчаване на въздействието.

Ръководството съдържа многобройни примери за най-добри практики и показва как някои проекти за добивна дейност могат в крайна сметка да бъдат полезни за биоразнообразието, посредством осигуряване на висококачествени екологични ниши.

7. Директива 2008/1/ЕО за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването (IPPC директива)

Директивата урежда въпроса за намаляване замърсяването от различни промишлени източници в целия Европейски съюз и се основава на следните принципи:

- Интегриран подход, т.е разрешителните трябва да взимат под внимание екологичните показатели - емисии във въздуха, водата и земята, генерирането на отпадъци, използването на суровини, енергийната ефективност, шум, предотвратяване на аварии и възстановяване на площадката след закриването. Основна цел на директивата е гарантиране на високо качество на защита на околната среда.
- Условието в разрешителните се основават на най-добри налични техники на базата на обмен на информация между експерти от държавите-членки на ЕС. Работата се координира от Европейското бюро за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването със седалище в Севиля, Испания.
- Елементи на гъвкавост, като се позволява на лицензиращите органи при издаване на разрешителни да вземат предвид:
 - техническите характеристики на инсталацията;
 - географското разположение;
 - местни условия на околната среда;
 - обществеността има право да участва в процеса на вземане на решения и да бъде информирана за последиците от замърсяванията.

8. Директива 2006/21/ЕО от 15 март 2006 г. на Европейския парламент и на Съвета относно управлението на отпадъците от миннодобивните индустрии и за изменение на Директива 2004/35/ЕО.

Потокът от минни отпадъци включва материалите, които трябва да бъдат премахнати, за получаването на достъп до подземните богатства, като например горния активен почвен слой, отпадъци – скали и отпадъци, останали след материалите, които до голяма степен са били извлечени от суровините. Цялостната рамка за безопасното управление на отпадъците от добивната промишленост на равнището на ЕС включва:

- Директива 2006/21/ЕС относно управлението на отпадъците от добивната промишленост (минната директива за отпадъците)
- Най-добрите налични техники в минните дейности;
- Изменение на Директивата Seveso II, за да се включат в обхвата обработка на руди и по-специално отпадъкохранилища или язовири, които се използват във връзка с такава обработка на материали.

9. Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа

На 20 септември 2011 г. Европейската комисия очерта „пътна карта“, която има за цел до 2050 г. да направи икономиката на Европа устойчива.

Пътната карта на рационално използваните ресурси за Европа, очертава начините за постигане на ефективен от гледна точка на ресурсите растеж, който е от основно значение за добруването и просперитета ни в бъдеще.

Тя откроява икономическите отрасли, които употребяват най-много ресурси, и предлага инструменти и показатели за ориентир в Европа и в международен план. Тя представлява план за конкурентоспособност и растеж, който се основава на използването на по-малко ресурси, когато произвеждаме и употребяваме стоки, и на създаването на възможности за бизнес и за работни места от дейности, като например рециклиране, по-добър продуктов дизайн, заместване на материали и екоинженеринг.

V. Обобщение на силните и слаби страни на минната индустрия в България (SWOT анализ)

Силни страни	Слаби страни
Наличие на подземни богатства от всички групи и голям брой потенциални обекти за проучване.	Подземните богатства са невъзобновяеми ресурси и са изчерпаеми.
Богат опит и традиции при търсенето, проучването, добива и преработката на подземни богатства.	Липса на национална стратегия и политика в сектора.
Предприятията от сектор “Добивната промишленост” като цяло са рентабилни и конкурентни на тези от бранша в Европейския съюз.	Развитието на минната индустрия е силно свързано с развитието и конкурентоспособността на отраслите по технологичните вериги след проучването, добива и преработка на подземните богатства, като металургия, строителство, химия, машиностроене и др.
Брутната добавена стойност на едно заето лице в сектор “Добивна промишленост” нараства и е значително по-висока от общата за икономиката в страната и индустрията.	Непригодна статистическа информация за целите на прогнозиране на търсенето (потреблението) на подземни богатства (с изключение на енергийните суровини).

<p>Минната индустрия в цифри през 2009г. средно годишно:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Произведена продукция – около 5% от brutния вътрешен продукт на страната от отдадени на концесия 0,9 % от територията на страната; • Износ - над 300 милиона щатски долара; • 100 % осигуряване на варовика за сероочистващите инсталации на ТЕЦ; • около 54,9% (през 2009 г.) от общо произведената електроенергия в страната се пада на термични централи, захранвани с български въглища; • Брой заети - около 30 000 души пряко и около 120 000 в обслужващи бранша дейности. <p>Наличие на специфичен геофонд за подземни богатства - добра геоложка изученост и информационна осигуреност.</p> <p>Голям потенциал за намиране на нови находища на минерални суровини (Cu, Au и др.)</p> <p>Потенциал за разработване на нетрадиционни суровини – различни видове полезни изкопаеми от групата на индустриалните минерали.</p> <p>Осигуряване на приходи в държавния бюджет, обществените фондове, данъци, такси и т.н.</p> <p>Социални ефекти - осигуряване на работни места не само в минната индустрия, но и в металургия, химия, машиностроене т.н. Минната индустрия дава силен тласък на социално-икономическото развитие и благосъстояние на общините, на чиято</p>	<p>Значими територии попадат в зоните на „Натура 2000“, което създава ограничения и налага провеждането на допълнителни процедури от кандидатите за получаване на права за търсещо-проучвателни и добивни работи в тези територии.</p> <p>Конкуренция с други ползватели на земята, като строителството, селското стопанство, туризъм, опазване на природата и др.</p> <p>Създава рискове които могат да се управляват за качеството на околната среда като: замърсяване на въздуха (предимно прах), шум, замърсяване на почвата и водата и въздействието върху нивото на подземните води, разрушаването или временно нарушаване на релефа и ландшафта и визуалното въздействие върху околния пейзаж до рекултивирането им.</p> <p>Потенциални отрицателни социални ефекти при дейност, несъобразена с рисковете за околната среда и отражението им върху хората.</p> <p>Рискове от крупни аварии и инциденти.</p> <p>Нелоялна конкуренция. Наличие на сив и незаконен добив на строителни, скалнооблицовъчни материали и индустриални минерали.</p> <p>Недостатъчно използване на наличните насърчителни средства, предоставяни от различни европейски програми.</p> <p>Дълъг срок на инвестиционния процес от проучването до реализацията на минни проекти.</p> <p>Недостатъчна информираност за запознаване на обществото със значимостта на отрасъла.</p>
--	---

<p>територия са открити и се добиват подземни богатства.</p> <p>Добър потенциал за реализация на вътрешния и външните пазари (само за отделни групи подземни богатства). Нарастващи потребности от суровини и енергия в национален мащаб.</p> <p>Политическа и финансова стабилност в България.</p> <p>Лесен достъп до Европейските пазари.</p> <p>Налице са изпълнителски, ръководни и научно – изследователски кадри и институции за тяхната подготовка.</p>	<p>Липса на политики в областта на планирането на потреблението на подземните богатства.</p> <p>Слаба осигуреност с нефт, газ и високоенергийни въглища.</p> <p>Вътрешният пазар е силно зависим от външни въздействия.</p> <p>Колизия на Закона за подземните богатства с други нормативни документи с определящо значение за бранша.</p> <p>Недостатъчно използване на научния потенциал на страната (висши училища и БАН).</p>
<p>Възможности / Перспективи</p>	<p>Опасности / Неблагоприятни условия</p>
<p>Осъзната необходимост на ниво ЕС за оценка и използване на минерално-суровинния потенциал на страните членки.</p> <p>Непрекъснато растящо световно и национално потребление на суровини и енергия.</p> <p>Разработване на нови или модифицирани стари междинни и крайни продукти.</p> <p>Високо търсене на металите, нефта и газа на световните пазари.</p> <p>Бързо развитие на производствените технологии, минна и преработвателна техника.</p> <p>Достъп до външни инвестиции и окрупняване на бизнеса (вертикална интеграция) в отрасъла.</p>	<p>Голям пазарен риск, особено за борсовите продукти. Циклично повтарящи се периоди на по-ниски и по-високи цени с големи амплитуди.</p> <p>Природен риск от непотвърждение на полезни компоненти и стихийни бедствия.</p> <p>Риск от липса на пазарен баланс (търсене/предлагане) при строителните материали, в следствие на небалансирани процеси за търсене и проучване на тези материали.</p> <p>Затруднен достъп до наличната статистическа информация в МИЕТ и НСИ. Липса на публикуван каталог за информацията в Националния геоложки фонд.</p> <p>Липса на комуникативност, нежелание за диалог по дискуссионни въпроси и враждебно отношение от страна на</p>

<p>Наличие на незаета работна ръка в някои региони.</p> <p>Разработване на нетрадиционни суровини.</p> <p>Използване на „зелени“ технологии.</p> <p>Развитие на техниката и технологиите, създаващи възможности за екологично и здравословно-безопасно производство, както и за проучване и добиване на все по-трудно достъпни подземни богатства, на все по-големи дълбочини и с все по-ниски съдържания на полезни компоненти.</p> <p>Внедряване на водещи световни и европейски технологии в добива и преработката на подземни богатства, за повишаване извличането на полезни компоненти и намаляване на загубите при добива и преработването.</p> <p>Използване на финансовите възможности на Европейския Съюз за развитие на минния отрасъл.</p> <p>Използване на европейските практики за хармонизиране на минния отрасъл на България.</p> <p>Създава се възможност за подготовка на висококвалифициран персонал за всяко конкретно направление от отрасъла.</p> <p>Повишаване на заетостта и стандарта на живот на населението.</p>	<p>някои неправителствени природозащитни организации.</p> <p>Неефективни комуникации с потенциални инвеститори, заявили интерес за търсене и проучване.</p> <p>Конфликти със: защитени зони по НАТУРА 2000; енергийни мрежи, проектни трасета от системата на националната пътна и жп инфраструктура, както и с плановете за развитие на териториите, приети от местната власт.</p> <p>Затруднен достъп до земя.</p> <p>Силно динамична и слабопрогнозируема финансова и икономическа външна среда със силно влияние и въздействие върху националното ни стопанство.</p> <p>Финансови сътресения в голяма част от страните от ЕС.</p> <p>Ограничен достъп до кредитни капитали и високи цени на капитала.</p> <p>Свито потребление на местни скалнооблицовъчни материали и необходимост от защитни мерки спрямо внос от държави не членове на ЕС.</p> <p>Риск, свързан със значителни инвестиции за осигуряване здравословни и безопасни условия на труд на работещите.</p> <p>Значителни инвестиции за опазване на околната среда и рекултивация.</p>
---	--

<p>Осигуряването на балансиран икономически и екологично-отговорен подход към проучването, добива и преработването, с цел устойчиво развитие на минерално-суровинната индустрия.</p> <p>Добиване на енергийни суровини от нетрадиционни източници (напр. газ от шисти или нефт от битумни скали или пясъчници), чрез използване на водещи световни технологии и при строго съблюдаване на законодателството за опазване на околната среда.</p> <p>Развитие на производства на продукти с по-голяма добавена стойност по технологичните вериги след добива и преработването на подземни богатства.</p> <p>Ефективното събиране и рециклиране на отпадъците по цялата технологична верига на преработката на метални, петролни и други продукти във всички индустрии по веригата след добива.</p> <p>Рециклирането и оползотворяването на строителни отпадъци и вторични материали.</p> <p>Оползотворяване на суровините в минните отпадъци</p> <p>Създаване на адекватна нормативна уредба по отношение на отрасъла, осигуряваща ефективен и балансиран достъп до подземни богатства и опазване на околната среда и съобразена с принципите на публичност, прозрачност, равнопоставеност и конкуренция при предоставяне на права за търсене, проучване и добив на подземни богатства.</p> <p>Създаване на адекватна и ефективна нормативна уредба по отношение на планиране ползването и урегулиране</p>	<p>Значителен риск от нелоялна конкуренция под формата на незаконни добивни дейности.</p> <p>Риск от липса на ясна и прозрачна регулаторна рамка, свързана с различни аспекти от управлението на подземните богатства.</p> <p>Влиянието на външни и вътрешни политически, икономически, социални и екологични фактори върху икономиката на страната и тяхното отражение върху индустрията, транспорта, строителството и др.</p>
---	---

на територията при предоставени права.	
--	--

VI. Общи стратегически цели

Устойчиво развитие на минната индустрия, чрез осигуряване на балансиран икономически, социално и екологично отговорен подход към проучването, добива и преработката на подземни богатства.

• Икономически цели

1. Стабилност на законодателството - създаване на ясни, стабилни и предсказуеми условия и регулаторни политики за улесняване на инвестициите и мерки за предотвратяване на незаконен добив.
2. Признаване на решаващата роля на инвестициите в минния отрасъл за икономическото развитие на страната.
3. Конкурентоспособност – насърчаване на лоялна конкуренция, създаване на ясни и прозрачни правила за предоставяне на права.
4. Насърчаване на миннодобивните предприятия за рационализиране на техните дейности.
5. Разработване на ефективни технологии за осигуряване на рационален добив и оптимално оползотворяване на невъзобновяемите природни ресурси. Насърчаване повишаването на извличане на полезни компоненти и намаляване на загубите при добива и преработката. Насърчаване комплексното оползотворяване на подземните богатства и получените минни отпадъци при добива и преработката им.
6. Насърчаване развитието на производства на продукти с по-висока добавена стойност по технологичните вериги след добива и преработката на подземни богатства. Увеличаване на износа на крайни продукти на база подземни богатства.
7. Прилагане на методи за търсене и проучване и технологии за добив и преработка, осигуряващи рентабилна експлоатация на находища с по-ниски съдържания на полезния компонент.

• Екологични цели

8. Опазване на околната среда, чрез оптимално съхраняване на екологичната цялост на райони, в които има добивни дейности и прилагане на технологии, водещи до намаляване генерирането на отпадъци от минната индустрия и тяхното оползотворяване.
9. Опазване на земните недра, чрез рационално използване на подземните богатства на всеки етап - проучване, добив и първична преработка.

10. Възстановяване на околната среда и подобряване на екологичната обстановка около стари и изоставени обекти от добива и първична преработка на подземни богатства.

11. Стимулиране на управлението на минните отпадъци чрез преработката им и намаляване обемите на трайно съхраняваните.

- **Социални цели**

12. Устойчиво развитие на регионите, в които е съсредоточена минна индустрия, по време и след приключване експлоатацията на находищата.

13. Насърчаване и създаване на безопасни работни места, справедливо и достойно трудово възнаграждение в минната индустрия.

14. Поддържане на информационни, образователни и комуникационни програми и зачитане правата на местните общности.

15. Повишаване на квалификацията и подготовка на кадри за минната индустрия.

VII. Специфични стратегически цели по подотрасли

- **Геолого-проучвателна дейност**

1. Насърчаване на геолого-проучвателната дейност в страната, черноморската акватория и чужбина, чрез усъвършенстване на нормативната база за управление и финансиране на дейността.

2. Създаване на условия и стимули за прилагане на модерна наземна и дистанционна апаратура при провеждане на регионални геоложки и геофизични изследвания.

3. Насърчаване на търсенето на нови типове минерални суровини и находища.

4. Поддържане на геоложка база данни и информационни системи в съответствие с изискванията на ЕС и прилагане на цифровизацията и ГИС технологиите в обработката на наличната геоложка информация.

- **Метални полезни изкопаеми**

5. Разширяване и интензифициране на изследователските и търсецо-проучвателни работи за откриване на нови медни, златни и оловно-цинкови находища, с цел увеличаване на добивните и преработвателни мощности на предприятията за преработка на руди на цветните и благородни метали.

6. Повишаване ефективността при добива и преработката на руди на цветните и благородни метали и насърчаване производството на продукти с по-висока добавена стойност по технологичната верига.

7. Интензифициране модернизацията на съществуващите производствени мощности за добив и преработка на оловно-цинкови руди.

8. Насърчаване търсенето и проучването на стратегически суровини от изключителна важност за Европа, в съответствие с Европейската инициатива за суровините

- **Неметални полезни изкопаеми – индустриални минерали**

9. Разширяване гамата на добиваните индустриални минерали.
10. Достигане изискванията на световните стандарти за качество, с цел разширяване възможностите за износ на произведените продукти от индустриални минерали.

- **Нефт и природен газ**

11. Насърчаване търсенето, проучването и добива на енергийни суровини, при прилагане на водещи световни и европейски технологии за добив и практики за опазване на околната среда.

- **Твърди горива**

12. Интензифициране на добива на лигнитни въглища.
13. Оценка на възможностите за подземно въглищно газифициране при нерентабилни или невъзможност за прилагане на традиционни минни методи.
14. Минимизиране на вредните последствия от експлоатацията на подземните въглищни мини.

- **Строителни материали**

15. Постигане на баланс между търсене и предлагане на пазара за инертни материали, чрез контрол на натовареността на територията на страната с кариерни дейности. Подобряване на инвестиционната среда и конкурентността на пазара и опазване на околната среда.
16. Ограничаване на нелоялната конкуренция и негативните социално-икономически и екологични въздействия от добива на инертни материали от речните легла, чрез преустановяване на разрешителния режим за тези дейности, съгласно Закона за водите.
17. Устойчиво разработване на строителни материали, опазване на земните недра и околната среда и ограничаване на негативните социално-икономически ефекти от незаконни добивни дейности.

- **Скалнооблицовъчни материали**

18. Възстановяване количествените показатели на добива на скалнооблицовъчни материали съобразно конюнктурата на пазара и въвеждане защитни мерки срещу внос от държави нечленове на ЕС на материали, които се произвеждат в страната.
19. Намаляване себестойността на произвежданите скалнооблицовъчни материали чрез въвеждане на модерни технологии за добив и обработка на скални блокове и максимално ефективно използване на добитите скални блокове.
20. Създаване на нови декоративни марки скалнооблицовъчни материали и налагането им на вътрешния и европейските пазари.
21. Създаване на условия и насърчаване оползотворяването на минните отпадъци в пътното строителство и за брегоукрепване.

- **Минни отпадъци**

22. Устойчиво управление на минните отпадъци от добива и първичната преработка на подземните богатства.
23. Прилагане на йерархия при управлението на минните отпадъци, при спазване на следните приоритети:
 - Предотвратяване образуването на отпадъци от минната индустрия, чрез прилагане на методи и технологии за извличане и преработка на подземните богатства, които свеждат до минимум произвеждането на отпадъци;
 - Насърчаване оползотворяването на отпадъците;
 - Екологосъобразно обезвреждане на минните отпадъци в съответните категории съоръжения за минни отпадъци.
24. Въвеждане на законодателни промени с оглед пълното хармонизиране на националното законодателство, регламентиращо управлението на минните отпадъци със законодателството на ЕС в областта.

VIII. План за действие

Планът за действие за първите пет години от реализиране на стратегията е разработен, с цел постигане на общите и специфични стратегически цели, които са заложи в Националната стратегия за развитие на минната индустрия. Той е основен организационно-управленски инструмент за реализация на стратегията и представлява неразделна част от нея. Планът за действие отчита националния опит, Инициативата за суровините на Европейската комисия, както и Мадридската декларация за суровините.

Предвид значителния потенциал от подземни богатства – особено в сравнение с другите страни от Европейския съюз и нарастващата потребност от полезни изкопаеми, България би трябвало да разшири възможностите за проучване и експлоатация на своя добивен потенциал, за да се намали зависимостта от внос и да нарасне приноса на минната индустрия към БВП.

Планът за действие предвижда следните мерки:

1. Подобряване на Регулаторната рамка, засягаща подземните богатства, чрез:

- Разработване на диференцирани подходи за различните видове подземни богатства, като се вземат предвид различията в тяхното стратегическо значение, наличие или дефицит.
- Механизми за планиране и управление на земеползването, за гарантиране на достъпа и избягване блокирането на находища на подземни богатства;
- Подобряване и ускоряване процеса на предоставяне на необходимите разрешения за геологопроучвателните и минните дейности;

- Транспониране законодателството на Европейския съюз, относимо към регулиране на минно-добивните дейности;
 - Стабилизиране на финансовите условия за извършване на минно-добивните дейности, което е гаранция за предвидимост на степента на риска във връзка с мащаба на инвестициите.
- 1.1. Разработване и приемане на промени и допълнения в Закона за подземните богатства:
- Усъвършенстване класификацията на подземните богатства чрез следната промяна относно класирането им в групи и подгрупи:
 - Метални полезни изкопаеми
 - Неметални полезни изкопаеми:
 - Индустриални минерали
 - Строителни (инертни) материали
 - Скалнооблицовъчни материали
 - Твърди горива
 - Нефт и природен газ
 - Дефиниране на понятието «първостепенен обществен интерес» и спецификата в неговото съдържание в контекста на обществените отношения, регулирани от този закон. Регламентирането на това понятие да бъде съобразено с определените от националната икономика стратегически суровини и от Европейския съюз критични суровини.
 - Политиката за планиране на подземните богатства да намери израз в райониране на територията на страната, чрез планиране на земеползването в отделните райони, с оглед дългосрочно резервиране на площи за минен добив.
 - Да се възприемат разработените правила и решения на Европейската комисия относно класифицирането на минните отпадъци.
 - Еднозначно да се регламентира правото на собственост върху минните отпадъци при съобразяване на европейската и световна практика.
 - Да се транспонира напълно Директива 2006/21/ЕО от 15 март 2006 г. на Европейския парламент и на Съвета относно управлението на отпадъците от миннодобивните индустрии.
 - Определянето на концесионните плащания да бъде заложено в ЗГБ.
 - Разработване на специфична нормативна уредба, която да отразява особеностите за формиране размера на финансови гаранции/провизии, както и възможност за предоставянето им под такива форми, които са изгодни както за държавата, така и за инвеститора.
 - Да се регламентира, че частта от концесионното плащане, която се превежда по бюджетите на общините по местонахождение на концесионната площ, следва да се разходва целево – за поддържане на инфраструктурата в общината, както и за провеждане на дейности по опазване на околната среда (извън дейностите, които концесионерът ще бъде длъжен да реализира).
 - При поетапно рекултивиране на нарушени терени в рамките на концесионния договор, да се предвиди възможност за поетапно намаляване размера на предоставените финансови гаранции.

- Стимулиране на всеки потенциален титуляр да извършва търсене и проучване и да регистрира търговски открития на максимум видове подземни богатства.
- Регламентиране на правна възможност за прехвърляне правата по регистрирани търговски открития.
- Намаляване на административната тежест чрез въвеждане на по-ясни гаранции за отговорността на държавните структури и стопанските субекти като партньори в отрасъла.
- Регламентиране на обществените отношения между органите на компетентната администрация и браншовите организации.
- Последователно провеждане принципите на равнопоставеност, публичност и прозрачност при регламентиране на процедурите по предоставяне на права върху подземни богатства – разписване на ясни правила и срокове. Премахване на предпоставките за корупция на всички административни нива в процедурата.
- Разработените процедури да гарантират, че правата върху подземните богатства са предоставени след съобразяване на инвестиционното намерение с планираното земеползване и след проведена процедура по глава шеста от Закона за опазване на околната среда.
- Регламентиране на промяната на предназначението на земите, покриващи предоставената площ с акта за предоставяне на права за търсене и проучване или за проучване или за добив в тези площи.
- Регламентиране в закона на предпоставките, при които ще се прилага процедура по отчуждаване за държавни нужди или друга процедура, осигуряваща безусловно достъпа до земя, за осъществяване дейностите по предоставени по ЗПБ права.
- Признаване на титулярите на разрешения и концесионерите на права на легитимирано лице за започване на процедури, свързани с изработване на подробен устройствен план, когато законът предвижда изготвянето на такъв.
- Достъп до кадастрална информация за имотите в обхвата на съответната разрешена или концесионна площ;
- Ефективната дата за начало на срока на разрешението или концесията да бъде след завършване на процедурите за статута и ползването на земята.
- Да се усъвършенства уредбата, свързана с контрола на действащите договори, както и с превенцията на незаконния добив.
- Въвеждане на защитни мерки срещу внос на минерални суровини от държави на членове на ЕС на минерални суровини и продукти произвеждани в страната.

1.2.Необходими промени в свързани закони:

- **Закон за устройство на територията (ЗУТ)**

Отговаряйки на изискванията на Мадридската декларация единният орган, предоставящ права по Закона за подземните богатства следва да прилага ясни, ефективни и координирани административни процедури за

издаване на разрешения за експлоатация на подземни богатства, чрез въвеждането на „обслужване на едно гише“ с цел улесняване на процеса на предоставяне на права за подземни богатства. Това е едно от основните средства за постигане на стратегическите цели. В настоящия план за действие е предвидено да се уреди нормативно признаването на титулярите на разрешения и на концесионерите на права на легитимирано лице за започване на процедури, свързани с изработване на подробен устройствен план, когато законът предвижда изготвянето на такъв.

- **Закон за държавната собственост (ЗДС) и Закон за общинската собственост (ЗОС)**

В Закона за държавната собственост аналогично на чл. 44, ал. 3 от същия закон да се предвиди възможност лицата с предоставена концесия да могат да придобиват чрез директна продажба, без търг или конкурс, право на собственост или други права върху земите държавна собственост, които попадат в рамките на определената концесионна площ.

В Закона за общинската собственост аналогично на чл. 35, ал. 3 от същия закон да се предвиди възможност земя - частна общинска собственост да бъде продадена без търг или конкурс на лица с предоставена концесия за добив .

- **Закон за водите (ЗВ)**

Изключване възможността за добив на инертни материали от речните русла въз основа на разрешение. Единствено допустимо да остане почистването на речните русла след извършване на ОВОС и оценка на въздействието върху речните екосистеми.

Разработване на методика за определяне „зони на смесване“ при заустването на руднични и дренажни води в повърхностен воден обект.

- **Закон за управление на отпадъците и др., регулиращи рекултивацията на техноогенно нарушени терени**

Регламентиране възможностите при техническата и биологична рекултивация на минни обекти и съоръжения да се използват изкопни земни маси и инертни строителни отпадъци, както и компост от третирането на неопасни отпадъци.

- **Закон за горите и Закон за опазване на земеделските земи**

Да се въведат особени правила, предвиждащи, че промяната на предназначението и изключването от съответния фонд на земите в границите на концесионните площи се извършва автоматично с решението за предоставяне на концесия.

2. Разработване на устойчив подход за търсене, проучване и добив на подземни богатства

2.1.Разработване на Програма за геолого-проучвателните дейности в България.

2.2.Обособяване на структура от типа на Националните геоложки служби в европейските страни, в рамките на единния орган по управление на подземните богатства.

2.3.Създаване на публичен он-лайн каталог на наличната информация в Националния геоложки фонд.

2.5.Въвеждане на система за планиране при издаване разрешителните за търсене и проучване и предоставянето на концесии за строителни материали, базирана на анализ на тенденциите и прогнози за бъдещо търсене в

различните региони на страната и вземайки предвид стратегии/планове за развитие на общините, където ще бъдат развивани тези дейности.

2.6. Насърчаване използването на възможностите за финансиране от Оперативните програми на дейностите по рекултивация на изоставени минни терени.

2.7. Реализиране на екологосъобразни геолого-проучвателни дейности в съответствие с Европейските директиви.

2.8. В посочения петгодишен период да бъдат инициирани редица проекти, финансирани от държавния бюджет. По съответните приоритетни направления те се разпределят както следва:

2.8.1. Регионални геоложки изследвания:

- Съставяне на държавна геоложка карта на Република България в М 1:50 000;
- Съставяне на геоложка карта на морското дъно на българския сектор от акваторията на Черно море в М 1:100000;
- Комплексни геоложки, геохимични и геофизични проучвания в района на българската антарктическа база "Св. Климент Охридски".

2.8.2. Регионално търсене и оценка:

- Отпечатване на металогенна карта на България в М 1:500000, съставяне и отпечатване на обяснителна записка и каталог на находищата;
- Регионално търсене и оценка на метални полезни изкопаеми и на находища на така наречените „критични елементи“, съгласно Европейската инициатива за суровините.

2.8.3. Геоложки изследвания на околната среда:

- Съставяне на геоморфоложка карта на Република България в М 1:100000;
- Създаване на карта на активните разломи на територията на България;
- Формулиране на геоложки и екологични критерии и предпоставки за подземно съхраняване на природен газ и за депониране на въглероден диоксид във водоносни структури на територията на Р.България.

2.8.4. Опазване и популяризиране на геоложкото наследство:

- Издаване на геоложки пътеводител на Източни Родопи.

2.8.5. Предоставяне на пространствена информация от Националния геоложки фонд, специализираните регистри и карти:

- Усъвършенстване на технологията за създаване и поддържане на регистрите и специализираните карти по Закона за подземните богатства и предоставяне на услуги от тях.

2.9. Внедряване на рамковата класификация на запасите и ресурсите на ООН от 2009 година.

2.10. Повишаване ефективността при добива и преработката на подземните богатства, чрез комплексното и дългосрочното им оползотворяване посредством внедряване на съвременни технологии. Насърчаване разработване на нетрадиционни суровини и използване на възобновяеми суровини.

2.11. Насърчаване внедряване на технологии за добив и преработка на подземни богатства чрез ползване на водещи световни и европейски технологии, гарантиращи спазване на екологичните норми.

2.12. Въвеждане на нови декоративни марки на пазара, чрез предоставяне на съществуващи (но неразработвани в момента) находища от високо-декоративни материали.

3. Използване на финансовите фондове и програми на Европейския съюз за развитие на минната индустрия.

4. Реализация на добри практики за управление на отпадъците от минната индустрия, включващи технологии на управление чрез намаляване обема на отпадъците. Изпълнение по най-добрите стандарти на дейности по ликвидиране на последиците от дейността. Разширяване на възможностите за третиране на отпадъци и последващо оползотворяване.

5. Да се създадат и реализират механизми, които поощряват сътрудничеството между местната общност, инвеститорите, и администрация та и неправителствените организации. Да се осигури необходимата институционална рамка и условия, за да се подобри координацията и планирането от различните институции по отношение на рамковата политика за подземните богатства. Да се подобрят условията за конкурентност в минната индустрия.

6. Насърчаване и изграждане на мрежи от приложно ориентирани научни изследвания за суровини. Да се стимулира научно-производствената дейност за намирането на нови приложения на добитите подземни богатства. Реализиране на научния потенциал на висшите училища и Българската академия на науките, чрез трансформиране на натрупаните научни знания в научни продукти за решаването на конкретни производствени проблеми и реализирането на ноу-хау в иновативни технологии, които да бъдат внедрявани в минната индустрия.

7. Нормативно регламентиране на обществените отношения между органите на държавата и местна администрация и Българската минно-геоложка камара като национално представителна организация в бранша.

8. Държавна институционална подкрепа на обучението на специалисти, необходими в минната индустрия. Въвеждане на данъчни облекчения на фирми, които подпомагат висшите училища.

IX. Наблюдение и осъвременяване

Минният бранш се развива в динамична среда, изискваща адекватни и навременни политически решения. Поради тази причина се предвижда изпълнението на заложените в Националната стратегия цели и приоритети да бъдат наблюдавани с оглед идентифициране на нужда от промени както в предвидените механизми, така и в законодателната база. Наблюдението ще се осъществява въз основа на количествени и качествени показатели, включващи геоложки, икономически, екологични и социални индикатори при прилагане на Стратегията. На тази база ще бъдат разработвани двугодишни доклади за наблюдение, включващи анализ на изпълнението на заложените цели и приоритети, предложения за промени в действащите механизми и законодателна среда с оглед коригиране на негативни тенденции при изпълнението на Стратегията.

м. октомври 2012г.

Проекта е изготвен от МИЕТ

В СЪТРУДНИЧЕСТВО С:

- 1. Минно – геоложки университет „Св. Иван Рилски”, София**
- 2. Минен университет Леобен, Австрия**
- 3. Геологически институт на БАН**
- 4. Минпроект ЕАД, гр. София**
- 5. НИПРОРУДА ООД, гр. София**
- 6. БТ – Инженеринг ЕООД, гр. София**
- 7. Правна кантора „Евролекс България”**